

ОСОБЛИВОСТІ ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

22.04.2022 16:22

Автор: **Страшок Анна Анатоліївна**, аспірант кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, старший викладач кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права Донецького національного університету імені Василя Стуса

[Секція 4. Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право. Криміналістика. Криминологія. Кримінально-виконавче право. Медичне право. Судові та правоохоронні органи. Адвокатура]

Введений в дію Указом Президента України №64/2022 від 24.02.2022 року воєнний стан став передумовою для прийняття чисельних змін до КПК України, які були внесені Законами України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» щодо додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану» №2111-IX від 03.03.2022 року, «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам» №2137-IX від 15.03.2022 року та «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку скасування запобіжного заходу для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період або його зміни з інших підстав» від №2125-IX від 15.03.2022 року.

Саме Законами України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» щодо додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану» №2111-IX від 03.03.2022 року та «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам» №2137-IX від 15.03.2022 року було прийнято зміни до ст. 615 КПК України та доповнено Розділ IX «Перехідних положень» п. 207 в частині застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження як тимчасовий доступ до речей і документів. При цьому варто зазначити, що даний порядок застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження діє лише в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Тимчасовий доступ до речей і документів полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходяться такі речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх (здійснити їх виїмку). В даному випадку доступ надається до будь-яких речей і документів, за винятком речей і документів, до яких заборонено доступ.

За загальним правилом, відповідно до ч. 2 ст. 159 КПК України, тимчасовий доступ до речей та документів здійснюється на підставі ухвали слідчого судді постановленої за результатом розгляду відповідного клопотання.

Згідно з нормами ч. 2 ст. 615 КПК України, у разі введення в Україні або окремих її місцевостях (адміністративній території) воєнного, надзвичайного стану, проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України та якщо відсутня об'єктивна можливість виконання у встановлені законом строки слідчим суддею повноважень, передбачених ст. 163, 164 КПК України такі повноваження виконує керівник відповідного органу прокуратури за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором.

Відповідно до п. 207 Розділу IX «Перехідних положень» під час дії надзвичайного або воєнного стану на території України тимчасовий доступ до речей і документів, визначених у пунктах 2, 5, 7, 8 ч. 1 ст. 162 КПК України, здійснюється на підставі постанови прокурора, погодженої з керівником прокуратури.

Важливо зазначити, що доповнюючи КПК України п. 207 відповідне положення ст. 615 КПК України залишилося чинними, що створює певну колізію норм під час застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження як тимчасовий доступ до речей і документів.

Однак, проаналізувавши більш детально дану проблему, можемо зробити висновок, що дані норми співвідносяться як загальна та спеціальна. Тобто, тимчасовий доступ до речей і документів які містять охоронювану законом лікарську, банківську таємницю, інформацію яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій, про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалості, змісту, маршрутів передавання тощо або персональні дані особи, що знаходяться у її особистому володінні або в базі персональних даних,

яка знаходиться у володільця персональних даних здійснюється за постановою прокурора, погодженою з керівником прокуратури, у свою чергу тимчасовий доступ до інших видів речей і документів здійснюється за ухвалою слідчого судді або постановою керівника органу прокуратури. Дана постанова вноситься за клопотанням прокурора або слідчого, погодженим з прокурором та лише у випадку неможливості реалізації слідчим суддею своїх повноважень.

Досліджуючи дане питання звертаємо увагу на те, що кримінальним процесуальним законодавством не передбачено процедури видання постанови прокурором, крім її погодження керівником органу прокуратури, а також постанови керівника органу прокуратури за клопотання прокурора або слідчого, погодженим з прокурором. Виходячи з системного тлумачення норм ч. 2 ст. 615 КПК України вважаємо, що при розгляді клопотання прокурора або слідчого погодженого з прокурором про тимчасовий доступ до речей і документів керівник органу прокуратури повинен керуватися ст. 163 КПК України, оскільки він фактично виконує повноваження слідчого судді під час розгляду даного питання.

Підсумовуючи вищевикладене, вважаємо, що норми п. 207 Перехідних положень та ст. 615 КПК України співвідносяться як загальна та спеціальна. При цьому, варто зазначити, що законодавцю необхідно вносити зміни до вже існуючих законів та приймати нові закони більш ретельно, що унеможливить появу колізій в законодавстві та забезпечить однозначне розуміння норм права.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 18.04.2022 р.)